

กติกากาเลือกตั้งตามหลักสิทธิเสรีภาพและหลักความเสมอภาคของพลเมือง ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

สยาม นิลวัฒน์¹ สุขสมัย สุขธิบัติ²

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กติกากาเลือกตั้งตามหลักสิทธิเสรีภาพและหลักความเสมอภาคของพลเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย โดยใช้หลักประชาธิปไตย หลักสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง หลักการเลือกตั้ง และหลักความเสมอภาค มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 7 ส่วนที่ 2 สภาผู้แทนราษฎร มาตรา 97 ไม่ได้แบ่งแยก “สิทธิมนุษยชน” กับ “สิทธิพลเมือง” ออกจากกันอย่างชัดเจน รัฐธรรมนูญถูกออกแบบกลไกทางนโยบายและการรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะการเข้าสู่การเมืองแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคพลเมือง เพื่อพัฒนาระบบกลไกความสัมพันธ์ทางสังคมวิทยาการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ปัญหาที่ตามมา คือ สิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย” ใครเป็นผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพตามหลักดังกล่าว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 7 ส่วนที่ 2 สภาผู้แทนราษฎร มาตรา 97 เพื่อให้ประชาชนทุกหมู่เหล่า ทุกสาขาอาชีพ ได้มีโอกาสเข้ามีส่วนร่วมโดยตรงในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามสิทธิและเสรีภาพในระบบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: กติกากาเลือกตั้ง; หลักความเสมอภาค; การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ประเภทบทความ: บทความวิชาการ

การอ้างอิง:

สยาม นิลวัฒน์ และสุขสมัย สุขธิบัติ. (2567). กติกากาเลือกตั้งตามหลักสิทธิเสรีภาพและหลักความเสมอภาคของพลเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์* 14(1), 48-58.

¹ หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
2086 ถนนรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240, ประเทศไทย
ผู้รับผิดชอบบทความ อีเมล: ninlawatna@gmail.com

² คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Election Rules Based on Civil Liberty and Equality in Political Participation for the Development of Democracy

Siam Ninlawatna¹ Suksamai Sutthibodee²

Abstract

This academic article aims to analyze election rules according to the principles of rights, liberty and equality of citizens in political participation for democratic development. Using democratic principles, principles of civil and political rights election principles and the principle of equality as a framework for analysis.

Findings are as follows: The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560, Chapter 7 Part 2, the House of Representatives, section 97 does not divide “human rights” and “civil rights” are clearly different. The constitution is designed to provide policy mechanisms and ensure people’s rights and liberties to cover all aspects especially the entry into politics with civic participation to develop a more democratic socio-political relations mechanism. The next problem is rights and liberties as provided in the constitution. “Rights and liberties of the Thai people.” Who holds the rights and liberties according to such principles? Therefore, the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2560, Chapter 7 Part 2, the House of Representatives, Section 97 should be amended so that people from all groups and walks of life have the opportunity to participate directly in political participation according to their democratic rights and freedoms truly.

Keywords: Election Rules; Principle of Equality; Political Participation

Type of Article: Academic Article

Cite this article as:

Ninlawatna, S., & Sutthibodee, S. (2024). Election rules based on civil liberty and equality in political participation for the development of democracy. *Ph.D. in Social Sciences Journal*, 14(1), 48-58.

¹ Doctor of Laws Program, Ramkhamhaeng University
2086 Ramkhamhaeng Road, Huamak, Bangkok, 10240, Thailand
Corresponding Author Email: ninlawatna@gmail.com.

² Faculty of Law, Ramkhamhaeng University.

บทนำ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองมิได้หลายด้านหนึ่งในนั้น คือ การมีส่วนร่วมทางด้านการเลือกตั้ง การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญเป็นกลไกของระบบการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย การกำหนดเงื่อนไขมิได้หลายประการ เช่น สัญชาติ อายุ การศึกษา ถิ่นที่อยู่ และการสังกัดพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 7 ส่วนที่ 2 สถาปนาราษฎร มาตรา 97 ได้กำหนดกติกาการเลือกตั้งดังกล่าวไว้ มีลักษณะเข้าข่ายละเมิดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่

สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของปฏิญญาสากลได้นิยามพื้นฐานทางอุดมการณ์ว่า “มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระเสรีเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิทุกคนได้รับการประสิทธิประสาทเหตุผลและมโนธรรมและควรปฏิบัติต่อกันอย่างฉันพี่น้อง” การใช้สิทธิเสรีภาพโดยไม่มี การจำแนกความแตกต่างในเรื่องใดๆ เช่น เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมืองหรือทางอื่นใด ชาติหรือสังคมอันเป็นที่มาเดิม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นใด (Polwan, 1995)

สิทธิเสรีภาพและเสรีภาพทางการเมืองเป็นบทบัญญัติที่รับรองสิทธิเสรีภาพและเสรีภาพทางการเมือง เช่น สิทธิในเสรีภาพการนับถือศาสนา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การแสดงออก การรับหรือแพร่ข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการชุมนุมอย่างสงบ

สิทธิที่จะได้รับประโยชน์จากระเบียบของสังคม โดยยืนยันทันสิทธิของทุกคนที่จะได้รับประโยชน์จากระเบียบของสังคม นอกจากนี้ ยังรวมถึงการที่บุคคลต้องมีหน้าที่ต่อชุมชนอีกด้วย ข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพทุกคนต้องมีหน้าที่ต่อสังคมการใช้สิทธิต้องมีขอบเขตจำกัด ซึ่งจะกำหนดได้ด้วยกฎหมาย

รัฐธรรมนูญของประเทศไทยได้บัญญัติเรื่องสิทธิ

เสรีภาพ ความเสมอภาคทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ในหลายประการ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติเรื่องกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไว้เช่นกัน เช่น สัญชาติ อายุ การศึกษา การสังกัดพรรคการเมือง และถิ่นที่อยู่ โดยเฉพาะต้องสังกัดพรรคการเมืองนั้น ทำให้บุคคลหลายฝ่าย เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน นักวิชาการ นักการเมือง กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และประชาชนทั่วไป ต่างก็วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้อย่างกว้างขวาง โดยมีความคิดเห็นอย่างหลากหลายในหลายแง่หลายมุมใกล้เคียงกันว่า การกำหนดคุณสมบัติดังกล่าว มีลักษณะเข้าข่ายละเมิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง โดยให้เหตุผลว่าประเทศทั่วโลกได้ยอมรับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นภาคีของพิธีสารเลือกรับแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นภาคีของพิธีสารเลือกรับฉบับที่สองแห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองแล้วนั้น ประกอบกับประเทศไทยได้มีการคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมานานหลายยุคหลายสมัยหลังจากที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพราะประเทศไทยได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายหรือแก้ไขมาตรการและกลไกด้านอื่นๆ ให้สอดคล้องกับกติกาดังกล่าว แต่ไม่ว่าจะเป็นด้วยเหตุผลอย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงต้องมีการแก้ไข ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มเติม เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล โดยเฉพาะการแก้ไข

ปัญหาด้านกฎหมายและมีมาตรการและกลไกทางด้านอื่นๆ ให้สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิก

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามหลักสิทธิมนุษยชน กติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็นที่มาของแนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคทางการเมืองของพลเมือง เพื่อให้สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคของมนุษย์ได้รับการคุ้มครองเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ได้มีการออกกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ซึ่งรัฐภาคีต้องเคารพและปฏิบัติตามให้การรับรองคุ้มครองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในแต่ละประเทศมีแนวคิดมุมมองต่างกันตามยุคสมัยและตามสถานการณ์ จาริต ประเพณี วัฒนธรรมทางการเมือง ทำให้การกำหนดคุณสมบัติผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เรื่อง สัญชาติ อายุ การศึกษา การสังกัดพรรคการเมือง ถิ่นที่อยู่ กระทบบุคคลที่ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง เพราะเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคทางการเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่คนเรามีมาตั้งแต่เกิดและไม่มีใครสามารถพรากไปจากกันได้ จึงจำเป็นต้องศึกษาวิจัยประเด็นปัญหานี้ โดยมีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

หลักประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่เป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนเป็นหลัก ที่ให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันโดยสันติสุข เป็นสังคมที่ประชาชนมีเสรีภาพ เสมอภาค และภราดรภาพ ตามความเชื่อที่ว่าคนเราเกิดมาเท่าเทียมกัน ทุกคนได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย และมีโอกาสเข้าถึงการบริการต่างๆ ตามสิทธิในรัฐธรรมนูญ คำว่า

“ประชาธิปไตย” เข้าใจง่ายๆ คือ “รูปแบบการปกครองที่ถือมติของคนส่วนใหญ่” ตามหลักของประชาธิปไตยที่สำคัญ มีดังนี้ (Singkaneti, 2017)

- (1) อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน
- (2) หลักประชาธิปไตยแบบเสรี
- (3) หลักเสียงข้างมาก
- (4) รูปแบบของประชาธิปไตย

ก. ประชาธิปไตยทางตรง

ข. ประชาธิปไตยโดยทางผู้แทน

ค. ประชาธิปไตยแบบผสม ซึ่งปัจจุบันเป็นคำที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายมากในต่างประเทศและประเทศต่างๆ แม้จะมีรูปแบบการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน แต่ล้วนก็อ้างว่าประเทศของตนเป็นประชาธิปไตยกันทั้งสิ้น

ดังที่อดีตประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา อับราฮัม ลินคอล์น ได้กล่าวไว้ว่า การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ซึ่ง “ประชาธิปไตย” มาจาก คำว่า “ประชา” และ “อธิปไตย” เมื่อรวมกันแล้วหมายถึง อำนาจของประชาชนนั้น คือ ประชาชนเป็นอำนาจอของคนหมู่มากที่จะเป็นประชาธิปไตยได้ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม และรัฐบาลจะต้องดำเนินงานเพื่อรักษามลประโยชน์ของประชาชน (Tansiri, 1997)

หลักสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองมีรากฐานมาจากหลายแนวความคิดที่สำคัญ คือ แนวความคิดเรื่องสิทธิและแนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน แนวความคิดเรื่องสิทธิดังกล่าวมีนักคิดหลายฝ่ายแสดงความคิดเห็นแตกต่างกันไปตามสภาพสังคมและวัฒนธรรม

คำว่า สิทธิ (rights) มีหลายแนวความคิดและมีมุมมองที่ต่างกันออกไปมีการให้คำจำกัดความของสิทธิไว้ คือ ความหมายตามพจนานุกรม สิทธิ หมายถึง “ความสำเร็จ (กฎ) อำนาจที่จะกระทำการใดๆ ได้อย่างอิสระ

โดยได้รับการรับรองจากกฎหมาย” (The Royal Institute, 1995)

คำว่า “สิทธิ” หากสิทธิเป็นอำนาจที่กฎหมายให้ไว้ในอันที่จะมีเจตจำนงของตนเองนั้นเป็นการมองในแง่ของเนื้อหา ส่วนการถือว่าสิทธิ คือ ประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครองเป็นการมองในแง่ของวัตถุประสงค์ของสิทธิ ปัจจุบันถือว่าสิทธิเป็นประโยชน์และควรถือว่าสิทธิ คืออำนาจที่กฎหมายให้ เพื่อให้สำเร็จประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง สิทธิเป็นประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครอง คือ คุ้มครองมิให้มีการละเมิดสิทธิรวมทั้งบังคับให้เป็นไปตามสิทธิในกรณีที่มีการละเมิดด้วยความหมายตามที่กล่าวมาเป็นการมองว่าสิทธินั้นเป็นสิทธิตามกฎหมาย คือ อำนาจหรือประโยชน์ทางบ้านเมืองให้คำมั่นสัญญาโดยกำหนดเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรหรือกฎหมายจารีตประเพณีว่าจะจัดการดูแลให้เกิดมีขึ้นแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดอย่างเต็มภาคภูมิ เพื่อสมฐานะของผู้ทรงสิทธิหรือผู้เป็นเจ้าของสิทธิ อย่างไรก็ตามการอธิบายเพียงว่าสิทธิเป็นสิ่งที่กฎหมายคุ้มครองให้นั้นเป็นการมองในความหมายที่แคบ เพราะสิทธิอาจได้รับการคุ้มครองจากปัจจัยอื่นๆ ที่มีในกฎหมาย เช่น อาจเกิดจากจารีตประเพณีหรือศีลธรรม เป็นกฎหมายที่อยู่เหนือรัฐและใช้ได้โดยไม่จำกัดกาลเทศะ สิทธิตามกฎหมายเป็นสิทธิที่กฎหมายคุ้มครองไว้และใช้บังคับกับทุกคนที่อยู่ภายใต้รัฐนั้น สิทธิที่กฎหมายคุ้มครองไว้ในบางเรื่องก็ไม่อาจบังคับใช้ได้และสิทธิบางประการ เช่น เอกสิทธิเป็นสิทธิที่จำกัดอยู่แต่เฉพาะบุคคลบางกลุ่ม กลุ่มคนที่มิอาจชีพเดียวกันหรือตกอยู่กับบุคคลเพียงคนเดียว เช่น ประมุขของรัฐ เป็นต้น (Saeng-Uthai, 1987)

คำว่า “สิทธิ” (right) คือ “อำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น (เช่น สิทธิทางหนี้ กรรมสิทธิ์ ฯลฯ) เป็นต้น ว่าอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลคนหนึ่ง ในอันที่จะเรียกร้องให้อีกคนหนึ่งหรือหลายคน

กระทำการบางอย่างบางประการ ให้เกิดประโยชน์แก่ตน เช่น เรียกร้องให้เขาชำระเงินหรือซ่อมกำแพงบ้านให้ หรือให้ละเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เรียกร้องให้ผู้ที่ย้ายกิจการละเว้นจากการประกอบกิจการอย่างเดียวกันกับที่ขายให้แก่ตนในเมืองเดียวกัน เพื่อมิให้มีการแข่งกับตน ส่วนกรรมสิทธิ์ในบ้านหลังหนึ่งเมื่อวิเคราะห์กันอย่างถึงที่สุดแล้ว แท้ที่จริงก็คืออำนาจของผู้ที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์บ้านหลังนั้นในอันที่จะใช้สอยบ้านหลังนั้น แสวงหาประโยชน์จากบ้านหลังนั้นจำหน่าย จ่าย โอนบ้านหลังนั้น และห้ามมิให้ผู้อื่นเข้าไปในบ้านหลังนั้นและใช้บ้านหลังนั้นด้วยประการใดๆ โดยมีชอบนั้นเอง” (Eawsakul, 2017)

สรุป คำว่า “สิทธิ” นั้นไม่สามารถจะอธิบายได้อย่างชัดเจน แต่กล่าวได้ว่าสิทธิเป็นประโยชน์ในฐานะที่เป็นที่มาแห่งความชอบธรรมที่บุคคลพึงมีในความเป็นเจ้าของสิทธิ การที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งและเพื่อให้ความชัดเจนและแน่นอนต้องมีการรับรองและคุ้มครองโดยตราไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในกฎหมาย เพื่อกำหนดขอบเขตแห่งสิทธิ อย่างไรก็ตาม ขอบเขตนี้อาจเกิดจากความรู้สึกในทางศีลธรรม หรือเป็นจารีตประเพณีกับสิ่งที่บุคคลอื่นยึดถืออยู่ในสังคมว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่ถูกต้องและเหมาะสม สิทธิในฐานะปัจเจกบุคคลสามารถขยายไปสู่สิทธิของปวงชนที่กว้างขวางออกไปจนสามารถพัฒนาขยายเป็นการแสดงออกซึ่งสิทธิที่กว้างขวางใหญ่กว่านั้นในฐานะอธิปไตยของปวงชน ซึ่งมีรากฐานมาจากอำนาจของปวงชน ด้วยเหตุนี้ฐานะและบทบาทของ “สิทธิพลเมือง” จึงหาได้มีความหมายจำกัดอยู่เพียงเฉพาะประโยชน์ส่วนบุคคลในแต่ละด้านตามที่กฎหมายให้การรับรองคุ้มครองไว้ แต่ในระดับคุณค่าหรือเป้าหมายที่สูงกว่านั้นยังสามารถแสดงถึงฐานะและบทบาทของการใช้อำนาจอธิปไตยของประเทศได้อีกทางหนึ่ง

สิทธิทางการเมือง (political rights) หมายถึงสิทธิในการเลือกตั้ง การรวมตัวเป็นพรรคการเมือง การ

รวมกลุ่มเป็นสมาคม ชมรม สหภาพ สหกรณ์ หรือรูปแบบอื่นๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายรองรับความเป็นกลุ่มนั้นๆ เพื่อให้พลเมืองสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างเสรี ให้สิทธิประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจการของรัฐทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น โดยประชาชนอาจมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรง เช่น การออกเสียงประชามติ การเสนอลดลดอน การแสดงความคิดเห็น การออกเสียงประชามติ การขอรับข้อมูลข่าวสารราชการ การชุมนุม การร้องทุกข์ส่วนราชการ ซึ่งเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น ทางอ้อม เช่น การเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศแทนตน ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เพื่อไปทำหน้าที่ในการออกกฎหมายและบริหารประเทศ (Raksasat, 2000)

หลักการเลือกตั้ง

เป็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนจากการมีส่วนร่วมบริหารรัฐกิจโดยตรงหรือผ่านผู้แทน ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งโดยตรงหรือทางอ้อม ไม่ว่าประเทศนั้นจะปกครองแบบรัฐสภาหรือประชาธิปไตยแบบรัฐสภา สิทธิในการออกเสียงและได้รับการเลือกตั้งเป็นสิทธิในการเข้าร่วมในรัฐกิจหรือกิจการบริหารของรัฐอย่างหนึ่งได้อย่างอิสระ เพื่อรับรองเสรีภาพในการเลือกตั้งที่มีความอิสระเป็นกลางปราศจากการแทรกแซงใดๆ ให้ได้ตัวแทนของประชาชนในนามอิสระหรือพรรคการเมืองไปทำหน้าที่แทนในการบริหารประเทศต่อไป (Mewongukote, 2020)

หลักความเสมอภาค

ในต่างประเทศรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยวิธีการดำเนินชีวิตยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของพลเมืองเป็นหลัก ซึ่งถือว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพ

เท่าเทียมกันและอำนาจอธิปไตยต้องมาจากพลเมือง

ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันเป็นหลักที่สำคัญของอุดมการณ์ประชาธิปไตย เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในชนชั้นใด เพศใด มีการศึกษาเท่าใด มีฐานะทางเศรษฐกิจหรือฐานะทางสังคมอย่างไร ต่างเท่าเทียมกัน ความเท่าเทียมไม่ใช่ความเท่าเทียมในสติปัญญาความสามารถ หรือความสูงความต่ำ แต่เป็นความเท่าเทียมในศักดิ์ศรีของความเป็นพลเมือง ซึ่งทุกคนมีสิทธิเสมอภาคที่จะอยู่รอดในสังคม

แนวคิดที่ว่าประชาธิปไตยเป็นเรื่องของการปกครองโดยพลเมือง ถือว่าเสียงของพลเมืองเป็นเสียงสวรรค์ รัฐประชาธิปไตยต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองอย่างกว้างขวาง ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ตรงกับปณิญาสากลแห่งสิทธิมนุษยชนที่ว่าเจตจำนงของพลเมืองจะต้องเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล เจตจำนงนี้จะต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง โดยอาศัยการออกเสียงทั่วไปและอย่างเสมอภาคและลงคะแนนเสียงลับหรือการลงคะแนนโดยอิสระ

เมื่อมีการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติได้นำหลักการดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติทำให้เรื่องของสิทธิมีผลบังคับอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม แต่การคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง แม้จะมีกฎหมายบัญญัติคุ้มครองสิทธิหลายฉบับแล้ว แต่ด้วยมีปัญหาหลายด้านในทางปฏิบัติให้การคุ้มครองสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองในบางรัฐไม่มีประสิทธิภาพมากในปัจจุบัน (Charoenthanavat, 2016)

กรอบในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์เรื่องกติกากฎการเลือกตั้งตามหลักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ของพลเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อพัฒนาประชาธิปไตย ผู้เขียนได้นำ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หลักประชาธิปไตย หลักสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง หลักการเลือกตั้ง และหลักความเสมอภาค มาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์

(1) เกี่ยวกับเรื่อง สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านระบบการเลือกตั้งของพลเมืองตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี

(2) ในต่างประเทศ ยุโรป อเมริกา และเอเชีย มีหลักการแนวคิดทฤษฎีที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับประเด็นนี้ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีหลักการแนวคิดทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองผ่านการเลือกตั้งตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองของพลเมืองอย่างไร

(3) การคุ้มครองสิทธิของพลเมืองมีมาตรการควบคุมดูแลไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิของพลเมืองในการมีส่วนร่วมทางการเมืองผ่านการเลือกตั้งหรือไม่ เปรียบเทียบปัญหาทางกฎหมายในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองผ่านการเลือกตั้งทั้งไทยและต่างประเทศว่าใครให้ความสำคัญต่อประเด็นนี้มากกว่ากันและใครมีมาตรการในการควบคุมดูแลและคุ้มครองไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองผ่านการเลือกตั้งมากกว่ากัน

ผลการวิเคราะห์

จากการวิเคราะห์ทั้งหมด พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไม่ได้แบ่งแยกระหว่าง “สิทธิมนุษยชน” กับ “สิทธิพลเมือง” ปัญหาที่ตามมา คือ สิทธิและเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย” ใครบ้างเป็นผู้ทรงสิทธิและเสรีภาพในหมวดดังกล่าวตามหลักรัฐธรรมนูญ การเมืองไทยกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านที่สำคัญ โดย

เฉพาะอย่างยิ่งภายใต้กระแสการปฏิรูปทางการเมือง ทั้งนี้ โดยรัฐธรรมนูญได้ออกแบบกลไกทางนโยบายและการรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น เพื่อความมุ่งหวังที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมวิทยาทางการเมืองให้เปลี่ยนไปจากเดิม โดยเฉพาะการใช้อำนาจรัฐในความพยายามที่อยากจะเปลี่ยนจากฐานวัฒนธรรมเชิงอำนาจการบังคับบัญชาเข้าสู่การเมืองแบบมีส่วนร่วมของการเมืองภาคพลเมือง ประกอบกับการมีองค์กรการตรวจสอบที่หลากหลายที่รัฐธรรมนูญก่อตั้งขึ้น เข้ามาตรวจสอบควบคุมการใช้ อำนาจรัฐภายใต้เงื่อนไขบรรยากาศการเปลี่ยนแปลงที่ว่า การเปิดพื้นที่และการสร้างนวัตกรรมการออกแบบเครื่องมือทางนโยบาย จึงมีความสำคัญมากที่จะสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ได้

สิทธิพลเมือง (civil rights) และอำนาจอธิปไตยของชาติ (sovereignty of state) นั้นมีบทบาทที่สำคัญและเกี่ยวโยงสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง โดยเฉพาะต่อการกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองให้ตอบสนองต่อความยั่งยืน (sustainable) ในเป้าหมายหลากหลายมิติ เพราะฐานะบบบทบาทและความสัมพันธ์ที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ของประเด็นทั้งสองนี้จะเป็นตัวชี้วัดและส่งผลต่อการกำหนดเป้าหมายการออกแบบเครื่องมือและกระบวนการตัดสินใจของประเทศให้ตอบสนองต่อความยั่งยืนที่ว่านี้ได้ ส่งผลให้เกิดผลดีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นไปตามหลักการที่ว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ที่นักปราชญ์ทั้งหลายของโลกได้กล่าวไว้ในต่างประเทศ นั้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มีการพัฒนามาตลอด ไม่ว่าจะเป็นสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และอีกหลายๆ ประเทศ ได้เปิดโอกาสให้พลเมืองได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงมาก โดยเฉพาะประเด็นด้านการเลือกตั้งจะเห็นได้จากสหราชอาณาจักร ได้เปิดโอกาส

ให้ทาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งเพิ่มขึ้น ตลอดระยะเวลาที่มีการพัฒนาการด้านการเมือง ทางด้านสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์ สาธารณรัฐเยอรมนี ก็เช่นเดียวกัน ประเทศเหล่านี้ได้ เปิดโอกาสให้กลุ่มพลเมืองทุกชนชั้นเข้ามามีส่วนในการ เลือกตั้งทุกประเทศ ถึงแม้พลเมืองจะมีความแตกต่างกันทางด้านเชื้อชาติ ภาษา การศึกษา หรือฐานะก็ไม่ เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการ เลือกตั้งของประเทศเหล่านั้น แต่กลับเป็นผลดีที่ทำให้ พลเมืองในสังคมได้มีโอกาสเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการ กำหนดนโยบายแบบแผนในการปกครองประเทศ การ เปิดโอกาสให้แกพลเมืองทุกหมู่เหล่าได้เข้ามามีส่วนร่วม ในทางการเมืองในด้านการเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงหลัก สิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การมีส่วนร่วมของพลเมือง เป็นที่ตั้ง จึงทำให้พัฒนาการเมืองในต่างประเทศ เป็นไปอย่างรวดเร็ว

ประเทศไทยได้รับวัฒนธรรมการเมืองมาจาก ต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี หรือ แม้กระทั่งญี่ปุ่น ประเทศไทยได้นำเอาระบบหรือระบอบ ต่างๆ ของแต่ละประเทศที่ประเทศไทยเห็นว่าเป็นสิ่งดี นำมาปรับใช้ และบัญญัติในรัฐธรรมนูญใช้มาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน แต่การที่ประเทศไทยได้นำเอาหลักการ หรือแบบอย่างการเมืองการปกครองของต่างประเทศ หรือทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค มาใช้กับประเทศไทยนั้น หลายเรื่องที่มีอำนาจหรือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการร่างรัฐธรรมนูญลืมนึกไปว่า ประเทศไทยกับประเทศตะวันตกมีจารีตประเพณีและ วัฒนธรรมแตกต่างจากประเทศต้นแบบ ประเทศไทย หยิบยกเอาหลักการและทฤษฎีทางการเมืองการ ปกครองมาใช้ร่างรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง เพื่อปฏิรูปการเมืองที่ประสบปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะปัญหาการทุจริตของนักการเมืองที่มักจะหาวิธี

เข้าสู่อำนาจโดยมิชอบ เพื่อมาแสวงหาผลประโยชน์ ของตนเองหรือพวกพ้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีหลักการในการปฏิรูปการเมืองที่ชัดเจนมาก ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร เกิดการปฏิรูป ขึ้นใหม่ทั้งสิ้นขจัดปัญหาหน้าที่จะมีการร่าง รัฐธรรมนูญฉบับนี้ขึ้นมาใช้ให้หมดไปจากสังคมการเมือง ของไทย โดยปัญหาก่อนที่จะปฏิรูปการเมืองทั้งระบบ คือ ระบบการเมืองไม่ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน โดยทั่วไป เพราะระบบการคัดเลือกคนเข้าสู่การเมือง เป็นระบบที่ใช้เงินเป็นใหญ่ทั้งในการเลือกตั้งและใน พรรคการเมืองเรียกว่า “ธุรกิจการเมือง” ไม่เอื้ออำนาจ ให้คนดีมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความสามารถได้รับ เลือกตั้งเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองได้ นอกจากต้องยอม ตนเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจการเมืองที่ครอบงำสถาบัน การเมืองทั้งหลายอยู่ รัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นหลังเลือกตั้งมัก เป็นแบบรัฐบาลผสมหลายพรรค สมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรก็แข่งขันกันเป็นรัฐมนตรีมีระบบโควตาและกลุ่ม ในพรรคเป็นเหตุให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพและนายกรัฐมนตรีในฐานะผู้นำรัฐบาลตกอยู่ภายใต้ความกดดัน ของพรรคตนเองและพรรคร่วมรัฐบาล ไม่อาจแสดง ภาวะผู้นำในการบริหารประเทศและแก้ปัญหาของ ประชาชนได้ แม้เลือกตั้งใหม่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ก็เปลี่ยนแปลงเล็กน้อยและรัฐบาลก็อยู่ได้ไม่นาน ประสิทธิภาพในการบริหารบ้านเมืองไม่เกิดเป็นรูปธรรม ชัดเจน จึงคิดแก้ไขปัญหาด้วยการปฏิรูประบบการเมือง ทั้งระบบ

จากการวิเคราะห์ เห็นว่า การกำหนดคุณสมบัติ เรื่องสัญชาติ อายุ การศึกษา ถิ่นที่อยู่ และการสังกัด พรรคการเมือง ยังคงมีปัญหาอยู่หลายประการ เมื่อ เปรียบเทียบกับหลักปญญาสากลว่าด้วยสิทธิ มนุษยชนและกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ สิทธิทางการเมือง ดังนี้

(1) ปัญหาเรื่องกำหนดคุณสมบัติในบางเรื่อง

ยังไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดทางกฎหมายในเรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมือง

(2) ปัญหาเรื่องการควบคุมบทบาทนิติของกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนให้บังคับใช้อย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ

ปัญหาข้างต้นเป็นปัญหาที่ทำให้ได้สมาชิกสภานิติบัญญัติที่มีคุณลักษณะไม่ตรงตามเจตนารมณ์ ถ้าบุคคลที่มีลักษณะไม่เหมาะสมยังคงทำหน้าที่ก็อาจทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติได้

โดยเหตุผลในการให้ความสำคัญต่อหลักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคของพลเมืองทางการเมือง การกำหนดคุณสมบัตินั้น จึงขัดกับหลักการของสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ในปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศเรื่องสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองอย่างชัดเจน แม้หลักความเสมอภาคสามารถมีข้อยกเว้นเพื่อความมั่นคงปลอดภัยของรัฐและอีกหลายเหตุผลตามที่ได้กำหนดคุณสมบัติเรื่องสัญชาติ อายุ การศึกษา ถิ่นที่อยู่ และการสังกัดพรรคการเมือง แต่การกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งโดยอาศัยเหตุผลข้อยกเว้นของหลักความเสมอภาคมายกเว้น เห็นว่า เหตุผลยังไม่พอที่จะอธิบายได้ว่าเหตุใดจึงยกเว้นและจำกัดกลุ่มคนไว้เพียงกลุ่มเดียว ทั้งที่คนส่วนใหญ่ของประเทศที่ต้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองยังมีอยู่มากทำให้การเลือกตั้งและการเมืองเป็นเรื่องของกลุ่มบุคคลเฉพาะกลุ่มหรือกลุ่มบุคคลเล็กๆ เท่านั้น

ไม่ว่าจะเป็นเหตุผลของหลักสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคของหลักสิทธิมนุษยชนว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เมื่อพิจารณาจากรากฐานแนวคิดทำให้วิเคราะห์ได้ว่า การกำหนดเรื่องสัญชาติ อายุ การศึกษา ถิ่นที่อยู่ และการสังกัดพรรคการเมือง ล้วนแล้วแต่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์และสถานภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ขัดและละเมิดต่อปฎิญญา

สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติกาสากลว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

บทสรุป

ประเด็นที่ผู้เขียนเห็นว่าน่าสนใจและสำคัญ คือ ประเด็นการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 97 เหตุผลคือว่าการกำหนดคุณสมบัติดังกล่าวขัดกับเจตนารมณ์ตามรัฐธรรมนูญ ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เพราะคุณสมบัติตามที่กำหนดบางประการไม่ใช่ตัวชี้วัดการมีเสถียรภาพของรัฐบาลตามเจตนารมณ์ที่ผู้ร่างรัฐธรรมนูญต้องการ แต่เป็นการลดทอนปิดกั้นสิทธิเสรีภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองต่างประเทศที่ประเทศไทยนำแนวคิดและหลักการประชาธิปไตยมาใช้ก็ไม่ได้มีการกำหนดคุณสมบัติบางประการไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด แต่ประเทศเหล่านั้นก็สามารถมีระบอบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยและมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดีและมีคุณภาพได้ เห็นได้จากการที่หลายประเทศนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการปกครองประเทศ หลักการและเหตุผลที่สามารถอธิบายตามหลักประชาธิปไตย หลักสิทธิเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง เทียบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน มีดังนี้

1. บทบัญญัติมาตรา 97 มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิของประชาชนในการสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ขัดกับบทบัญญัติเรื่องสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยในหมวด 3

2. บทบัญญัติมาตรา 97 มีลักษณะขัดหลักประชาธิปไตย หลักสิทธิเสรีภาพ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในต่างประเทศก็มีได้

กำหนดให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีคุณสมบัติเหมือนมาตรานี้แต่อย่างใด

3. บุคคลที่มีคุณสมบัติครบตามมาตรา 97 ไข่ว่าจะมีความรู้ความสามารถหรือมีคุณภาพมากกว่าคนที่มีคุณสมบัติไม่ครบตามมาตรา 97 เสมอไป

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนเห็นควรแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 97 ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ยกเลิกและแก้ไขการกำหนดคุณสมบัติผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเรื่องสัญชาติ อายุ การศึกษา ถิ่นที่อยู่ และการสังกัดพรรคการเมืองให้เหมาะสมกว่านี้ เพื่อเปิดโอกาสพลเมืองในหลากหลายสาขาอาชีพได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ทำให้ไม่ขัดหรือละเมิดต่อหลักสิทธิมนุษยชน เพื่อนำไปสู่การยอมรับของนานาชาติว่าประเทศไทยไม่ปิดกั้นสิทธิและเสรีภาพความเสมอภาคในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักประชาธิปไตย

2. กำหนดให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนในหมวดบทลงโทษของพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิ

มนุษยชนแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีบทลงโทษที่สูงขึ้น เพื่อให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ความร่วมมือและใส่ใจต่อปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่องและบังคับใช้กฎหมายให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

พื้นฐานของรัฐธรรมนูญไทยในอนาคต เพื่อปฏิรูปการเมืองควรมีลักษณะดังนี้

เจตนารมณ์หลัก ได้แก่ ระบบการเมืองที่ไม่ผูกขาดเฉพาะกลุ่มของตระกูลหรือกลุ่มผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นักการเมืองต้องประกอบด้วยหลากหลายสาขาอาชีพ ทุกหมู่เหล่า เพื่อช่วยกันตรวจสอบถ่วงดุลและคานอำนาจไม่ให้ผู้มีอำนาจบริหารบ้านเมืองทุจริต กอบโกยผลประโยชน์เพื่อพวกพ้องไม่เห็นประชาชนอยู่ในสายตา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องมีอิสระทางความคิดและตัดสินใจเป็นอิสระเพื่อประชาชน ทั้งนี้ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

เจตนารมณ์รอง ได้แก่ การวาง “ขั้นตอน” ในการพัฒนาความเป็นอิสระและสร้างประสิทธิภาพในองค์กรที่เป็นพื้นฐานของสถาบันการเมือง คือ การพัฒนาระบบการเลือกตั้งและระบบการบริหารงานของรัฐ ได้แก่ ศาล กระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นองค์กรอิสระอย่างแท้จริงไม่มีการแทรกแซงจากผู้มีอำนาจภายนอก

References

- Charoenthanavat, K. (2016). *Fundamentals of public law on the state, constitution and law*. Winyuchon. [In Thai]
- Eawsakul, T. (Ed.). (2017). *Thai political reform: Concepts and proposals on the Design of the 1997 People's Constitution*. The Research Fund. [In Thai]
- Mewongukote, B. (2020). *Constitutional law* (10th ed.). Textbooks and Teaching Materials, Faculty of Law, Thammasat University. [In Thai]
- Polwan, K. (1995). *Development of human rights* (3rd ed.). Winyuchon. [In Thai]
- Raksasat, A. (Ed.). (2000). *Democracy and the People's Constitution: A study, teaching, dissemination and participation guide for teachers and community leaders*. Constitution for the People Society. [In Thai]
- Singkaneti, B. (2017). *Principles of public law, rule of law/ legal state as a "criteria" limiting the power of the state*. Winyuchon. [In Thai]
- Tansiri, W. (1997). *The constitution of the West and Thailand: A case study of history and law* (2nd ed.). Institute of Public Policy Studies. [In Thai]
- The Royal Institute. (1995). *The Royal Institute Dictionary B.E. 2525* (5th ed.). Aksorn Charoen Tat. [In Thai]